

Fremgangsmåte for prøvetaking av muslinger og forsendelse til laboratorium

1. Planlegging av prøveuttak – informere Mattilsynet

Driftsansvarlig for næringsmiddelforetak skal planlegge prøveuttak for de prøver som Mattilsynet skal dekke og melde fra om dette til Mattilsynets distriktskontor.

2. Registrering av prøvetakingspunkt

Det skal loggføres hvor i anlegget (eller produksjonsområdet) prøvene tas, hvilket dyp og til hvilket tidspunkt (dato og klokkeslett).

3. Følgeskjema for skjellanalyser

Følgeskjema fylles ut og legges ved prøven. Ett skjema skal følge hver prøve. Alle relevante felter i følgeskjemaet skal fylles ut. Prøver som følges av uleselige skjema eller ufullstendig utfylte skjema vil ikke bli analysert.

4. Prosedyre for prøvetaking av levende muslinger

Ved uttak av skjellprøver må prøvene være representative for det aktuelle produksjonsområdet og bestå av samme art. Prøvene må tas ut slik at de ikke forurenses av prøvetaker eller prøvetakingsutstyr.

Tabellen under gir oversikt over mengden prøvemateriale som skal sendes til laboratoriet for analyse. Skjellene må være av spisbar størrelse; minst 4 cm for blåskjell og minst 10 cm for kamskjell. Mengden skjell av hver art er bestemt ut fra at det må være nok materiale til de ulike analysene, samt at det skal være en mest mulig representativ prøve.

	Blåskjell	Kamskjell	Østers
Tungmetaller	25 skjell, kan frys	10 ferske, hele skjell	25 skjell (kan frys)
Mikrobiologi	50 ferske, hele skjell, men maks 0,5 kg	10 stk ferske, hele skjell	15 stk ferske, hele skjell
Marine biotoksiner, kun kjemisk	1 kg ferske, hele skjell (må gi minst 150 g rå skjellmat)	Minst 10 ferske, hele skjell (må gi minst 150 g rå skjellmat)	1 kg ferske, hele skjell (må gi minst 150 g rå skjellmat)
Marine toksiner ved høsting; både kjemisk og biologisk analyse	3 kg ferske, hele skjell (må gi 400 g rå skjellmat)	Minst 10 ferske, hele skjell (må gi 400 g rå skjellmat)	3 kg ferske, hele skjell (må gi 400 g rå skjellmat)

Informasjon om prøvetaking:

1. Skjellprøven må være en samleprøve som er representativ for hele vannsøylen hvor skjellene som skal høstes befinner seg. For blåskjell kan man for eksempel ta noen skjell nederst, noen midt på og noen øverst på samler/strømpe. Disse blandes, for så å fordeles til de ulike analysene.
 2. Dersom det tas prøver av muslinger som ikke dyrkes i hengekulturer, må prøvene være representativ for det området hvor muslinger skal høstes for omsetning.
 3. Skjellene må renses for påvekstorganismer og skylles rene for mudder og liknende i sjøvannet der de tas ut for å unngå forurensning av skjellene ved prøvetaking og forsendelse.
 4. Pass på at bøtter eller annet som skjellprøven oppbevares i er rent. Skitne bøtter eller annet prøvetakingsutstyr kan påvirke analyseresultatet!
 5. Prøvene pakkes i rene plastposer, gjerne to utenpå hverandre for å unngå lekkasje eller forurensning.
 6. Plastposene med prøvene pakkes i nye rene isoporkasser.
 7. Følgeskjemaet pakkes sammen med prøven i isoporkassen. Det skal bare være ett følgeskjema per prøve, også hvis noen skjell skal analyseres for tungmetaller og andre for mikroorganismer. I så fall krysses det av for begge analysene i følgeskjemaet. Følgeskjemaet må pakkes i egen plastpose for ikke å bli revet eller tilsølt.
 8. Det legges kjøleelementer på toppen av kassen. Skjellene må oppbevares som kjølevarer (så nær 0°C som mulig) før og under transport til laboratoriet. Isoporesken lukkes, bindes med tape og merkes med "skjellprøve".
9. Spesielle hensyn:

Prøvetaking til mikrobiologiske analyser:

- Prøven må analyseres innen 24 timer etter prøveuttak.
- Prøven må tas ut mandag morgen og sendes med over natten-ekspress til laboratoriet.
- Hvis det har gått for lang tid fra prøveuttak til analyse kan det gi feil resultat på antall mikroorganismer. Det er derfor veldig viktig å skrive riktig klokkeslett for prøveuttak i følgeskjemaet.

Prøvetaking til fremmedstoffanalyser:

- prøven kan fryses før den sendes til analyse
- kamskjell må sendes ferske. Det er kun gonader og rogn av kamskjell som analyseres for fremmedstoffer, og hvis kamskjellene fryses og deretter tines kan det bli lekkasje av tungmetaller fra andre organer.